Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 30. júna 2016*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Články 20 a 21 ZFEÚ — Smernica 2004/38/ES — Článok 13 ods. 2 prvý pododsek písm. c) — Nariadenie (EHS) č. 1612/68 — Článok 12 — Právo na pobyt rodinných príslušníkov občana Únie — Manželstvo medzi občanom Únie a štátnym príslušníkom tretieho štátu — Akt násilia medzi manželmi — Rozvod, ktorému predchádzal odchod občana Únie — Zachovanie práva na pobyt štátneho príslušníka tretieho štátu, ktorý má v starostlivosti spoločné deti, ktoré sú občanmi Únie“

Vo veci C-115/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [Odvolací súd (Anglicko a Wales) (občianskoprávny senát), Spojené kráľovstvo] z 25. februára 2015 a doručený Súdnemu dvoru 6. marca 2015, ktorý súvisí s konaním:

Secretary of State for the Home Department

proti

NA,

za účasti:

Aire Centre,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predsedníčka prvej komory R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), sudcovia A. Arabadžiev, J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund, a S. Rodin,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: K. Malacek, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 18. februára 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— NA, v zastúpení: A. Gonzalez, solicitor, B. Asanovic, barrister, a T. de la Mare, QC,

— Aire Centre, v zastúpení: T. Buley, barrister, a R. Drabble, QC, ktorých splnomocnila L. Barratt, solicitor,

* Jazyk konania: angličtina.

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: V. Kaye a M. Holt, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci B. Kennelly a B. Lask, barristers

— dánska vláda, v zastúpení: C. Thorning a M. S. Wolff, splnomocnení zástupcovia,

— holandská vláda, v zastúpení: M. Bulterman a C. Schillemans, splnomocnené zástupkyne,

— poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

— Európska komisia, v zastúpení: M. Kellerbauer, M. Wilderspin, E. Montaguti a C. Tufvesson, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 14. apríla 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 20 a 21 ZFEÚ a článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. ES, L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46), ako aj článku 12 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Spoločenstva (Ú. v. ES L 257, 1968, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 15).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Secretary of State for the Home Department (ministerstvo vnútra) a pani NA, pakistanskou štátnou príslušníčkou, vo veci jej práva na pobyt v Spojenom kráľovstve.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2004/38

3 Podľa odôvodnenia 15 smernice 2004/38:

„Rodinní príslušníci by mali byť právne chránení v prípade úmrtia občana Únie, rozvodu, anulovania manželstva alebo ukončenia registrovaného partnerstva. S primeraným ohľadom na rodinný život a ľudskú dôstojnosť a v niektorých prípadoch s cieľom ochrany proti zneužívaniu by sa mali prijať opatrenia, aby sa zabezpečilo, že za takýchto okolností rodinní príslušníci, ktorí sa už zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, si zachovajú svoje právo pobytu výlučne na osobnom základe.“

4 Článok 2 tejto smernice nazvaný „Vymedzenie pojmov“ stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

1. ‚Občan Únie‘ znamená akákoľvek osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu;

2. ‚Rodinný príslušník' znamená:
   a) manželský partner;

…

3. ‚Hostiteľský členský štát' znamená členský štát, do ktorého sa občan Únie presťahuje, aby vykonal svoje právo voľného pohybu a pobytu.'"

5 Článok 3 ods. 1 tej istej smernice s názvom „Oprávnené osoby" uvádza:

„Táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a na ich rodinných príslušníkov, ako sú definovaní v bode 2 článku 2, ktorí ich sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú."

6 Článok 7 ods. 1 a 2 tejto smernice s názvom „Právo pobytu na viac ako tri mesiace" znie takto:

„1. Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

a) sú pracovníci alebo samostatne zárobkovo činné osoby v hostiteľskom členskom štáte; alebo

b) majú dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a ak majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte; alebo

c)

— sú zapísaní na súkromnej alebo verejnej inštitúcii, akreditovanej alebo financovanej hostiteľským členským štátom na základe jeho legislatívy alebo administratívneho postupu, s hlavným cieľom absolvovať študijný kurz, vrátane odborného vzdelávania, a

— majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte a predložili príslušnému vnútroštátnemu úradu dôkaz prostredníctvom vyhlásenia alebo iným rovnocenným prostriedkom, podľa ich rozhodnutia, že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu; alebo

d) sú rodinnými príslušníkmi, ktorí sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie, ktorý spĺňa podmienky uvedené v bodoch a), b) alebo c).

2. Právo pobytu stanovené v odseku 1 sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie v hostiteľskom členskom štáte, ak takýto občan Únie spĺňa podmienky uvedené v odseku 1a), b) alebo c)."

7 V zmysle článku 12 smernice 2004/38 s názvom „Zachovanie práva pobytu rodinných príslušníkov v prípade úmrtia alebo odchodu občana Únie":

„1. Bez toho, aby bol dotknutý druhý pododsek[,] úmrtie občana Únie alebo jeho odchod z hostiteľského členského štátu neovplyvňuje právo pobytu jeho rodinných príslušníkov, ktorí sú štát[ny]mi príslušníkmi členského štátu.

Pred získaním práva trvalého pobytu musia dané osoby splniť podmienky stanovené v bodoch a), b), c) alebo d) článku 7 ods. 1.

2. Bez toho, aby bol dotknutý druhý pododsek, úmrtie občana Únie nevedie k strate práva pobytu jeho rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátni príslušníci členského štátu a ktorí sa zdržiavali v hostiteľskom členskom štáte ako rodinní príslušníci najmenej jeden rok pred úmrtím občana Únie.

Pred získaním práva trvalého pobytu, právo pobytu daných osôb naďalej podlieha požiadavke, že musia byť schopné dokázať, že sú pracovníkmi alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, alebo že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a že majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte, alebo že sú príslušníkmi rodiny, už založenej v hostiteľskom členskom štáte, osoby spĺňajúcej tieto požiadavky. ‚Dostatočné zdroje' sú definované v článku 8 ods. 4.

Takíto rodinní príslušníci si zachovajú svoje právo pobytu výlučne na osobnom základe.

3. Odchod občana Únie z hostiteľského členského štátu alebo jeho úmrti[e] nevedie k strate práva pobytu jeho detí ani rodiča, ktorý v skutočnosti má deti v starostlivosti, bez ohľadu na štátnu príslušnosť, ak sa deti zdržiavajú v hostiteľskom členskom štáte a sú tam zapísané vo vzdelávacej inštitúcii s cieľom štúdia, až do ukončenia ich štúdií."

8 Článok 13 smernice 2004/38 s názvom „Zachovanie práva pobytu rodinných príslušníkov v prípade rozvodu, anulovania manželstva alebo ukončenia registrovaného partnerstva" stanovuje:

„Bez toho, aby bol dotknutý druhý pododsek, rozvod, anulovanie manželstva alebo ukončenie jeho registrovaného partnerstva, ako je uvedené v bode 2b) článku 2, nevedie k strate práva pobytu rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, ak:

a) pred začatím rozvodového konania alebo konania zrušujúceho manželstvo alebo ukončenia registrovaného partnerstva uvedeného v bode 2b) článku 2 manželstvo alebo registrované partnerstvo trvalo aspoň tri roky, vrátane jedného roku v hostiteľskom členskom štáte; alebo

b) dohodou medzi manželmi alebo registrovanými partnermi uvedenými v bode 2b) článku 2 alebo súdnym rozhodnutím má manželský partner alebo registrovaný partner, ktorý nie je štátnym príslušníkom členského štátu, deti občana Únie v starostlivosti; alebo

c) je to oprávnené mimoriadne ťažkými okolnosťami, ako napríklad obeť domáceho násilia v čase, keď manželstvo alebo registrované partnerstvo trvalo; alebo

d) dohodou medzi manželmi alebo registrovanými partnermi uvedenými v bode 2b) článku 2 alebo súdnym rozhodnutím má manželský partner alebo registrovaný partner, ktorý nie je štátnym príslušníkom členského štátu, právo prístupu k maloletému dieťaťu, ak súd rozhodol, že takýto prístup musí byť v hostiteľskom členskom štáte a tak dlho, pokiaľ to bude potrebné.

Pred získaním práva trvalého pobytu právo pobytu daných osôb naďalej podlieha požiadavke, že musia byť schopné dokázať, že sú pracovníkmi alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, alebo že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a že majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte, alebo že sú príslušníkmi rodiny, už založenej v hostiteľskom členskom štáte, osoby spĺňajúcej tieto požiadavky. ‚Dostatočné zdroje' sú definované v článku 8 ods. 4.

Takíto rodinní príslušníci si zachovajú svoje právo pobytu výlučne na osobnom základe."

9 Článok 14 ods. 2 uvedenej smernice s názvom „Zachovanie práva pobytu“ stanovuje:

„Občania Únie a ich rodinní príslušníci majú právo pobytu určené v článkoch 7, 12 a 13, pokiaľ spĺňajú podmienky v nich stanovené.

…“

Nariadenie č. 1612/68

10 Podľa článku 12 prvého odseku nariadenia č. 1612/68:

„Deti štátneho príslušníka členského štátu, ktorý je alebo bol zamestnaný na území iného členského štátu, sa prijímajú na všeobecnovzdelávacie, učňovské a odborné štúdium v tomto štáte za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci tohto štátu, ak tieto deti majú bydlisko na jeho území.“

Vnútroštátne právo

11 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 bol prebratý do vnútroštátneho práva článkom 10 Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 [nariadenie z roku 2006 o prisťahovalectve (Európsky hospodársky priestor), ďalej len „nariadenie z roku 2006“].

12 Konkrétne na základe článku 10 ods. 5 nariadenia z roku 2006, aby si dotknutá osoba zachovala svoje právo na pobyt v prípade rozvodu, musí spĺňať určité podmienky, vrátane podmienky, že prestala byť rodinným príslušníkom buď osoby, ktorá by mohla mať právo na trvalý pobyt, alebo štátneho príslušníka EHS, ktorý má takéto právo ku dňu rozvodu.

13 Podľa nariadenia z roku 2006 je namieste rozumieť pod pojmom „oprávnená osoba“ štátneho príslušníka EHP, ktorý má bydlisko v Spojenom kráľovstve ako uchádzač o zamestnanie, zamestnanec, samostatne zárobkovo činná osoba, sebestačná osoba alebo študent.

14 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu tiež vyplýva, že vo vnútroštátnom práve odvodené právo na pobyt rodiča dieťaťa, ktoré spadá do pôsobnosti článku 12 nariadenia č. 1612/68, je zakotvené v článku 15 A nariadenia z roku 2006, ktorý stanovuje:

„(1) Osoba (ďalej len ‚O‘), ktorá ešte nie je oslobodená a ktorá spĺňa podmienky uvedené v odsekoch (2), (3), (4), (4 A) alebo (5) tohto nariadenia, má právo na pobyt v Spojenom kráľovstva, pokiaľ spĺňa relevantné podmienky.

…

(3) O spĺňa podmienky stanovené týmto odsekom ak:

(a) O je dieťa štátneho príslušníka EHP (ďalej len ‚rodič štátny príslušník EHP‘);

(b) O mala pobyt v Spojenom kráľovstve, keď rodič štátny príslušník EHP mal pobyt v Spojenom kráľovstve ako pracovník; a

(c) O chodí do školy v Spojenom kráľovstve a chodila do tejto školy v čase, keď sa rodič štátny príslušník EHP nachádzal v Spojenom kráľovstve.

(4) O spĺňa podmienky stanovené týmto odsekom ak:

(a) O má zverenú do starostlivosti osobu, ktorá spĺňa podmienky stanovené v odseku 3 (ďalej len ‚relevantná osoba'); a

(b) relevantná osoba by nebola schopná pokračovať vo vzdelávaní v Spojenom kráľovstve, pokiaľ by O musela opustiť krajinu.

…"

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

15 NA je pakistanská štátna príslušníčka, ktorá si v septembri 2003 vzala za manžela KA, nemeckého štátneho príslušníka a spolu sa v marci 2004 presťahovali do Spojeného kráľovstva.

16 Neskôr sa vzťah medzi manželmi zhoršil. NA sa viackrát stala obeťou domáceho násilia.

17 V októbri 2006 KA opustil spoločnú domácnosť a v decembri 2006 opustil Spojené kráľovstvo.

18 KA mal počas svojho pobytu v Spojenom kráľovstve postavenie zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby.

19 Manželia mali dve dcéry, MA a IA. Obe sa narodili v Spojenom kráľovstve, jedna 14. novembra 2005 a druhá 3. februára 2007 a obe sú nemecké štátne príslušníčky.

20 KA tvrdil, že sa s NA rozviedol prostredníctvom *„talaq"* vydaného v Karáči (Pakistan) 13. marca 2007. V septembri 2008 začala NA rozvodové konanie v Spojenom kráľovstve. Rozvod nadobudol právoplatnosť 4. augusta 2009. NA boli do výlučnej starostlivosti zverené obe deti.

21 MA a IA chodia do školy v Spojenom kráľovstve od januára 2009, resp. od septembra 2010.

22 Rozhodnutím prijatým v rámci preskúmania návrhu, ktorý podala NA s cieľom nadobudnúť právo na trvalý pobyt v Spojenom kráľovstve, orgán príslušný v oblasti pobytu, minister vnútra, rozhodol, že NA nemá právo na pobyt v Spojenom kráľovstve.

23 Odvolanie podané NA proti tomuto rozhodnutiu bolo zamietnuté.

24 NA sa obrátila na Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) Vyšší súd (senát pre prisťahovalecké a azylové otázky), Spojené kráľovstvo], ktorý preskúmal tri právne dôvody uvedené NA na podporu jej žiadosti o právo na pobyt na území Spojeného kráľovstva.

25 V prvom rade tento súd rozhodol, že NA nemôže tvrdiť, že jej nárok na zachovanie práva na pobyt v Spojenom kráľovstve trvá na základe článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 z dôvodu, že ku dňu rozvodu KA už nevykonával svoje práva vyplývajúce zo Zmlúv v tomto členskom štáte, pričom táto podmienka vyplýva z uvedeného ustanovenia, ako aj z rozsudku z 13. februára 1985, Diatta (267/83, EU:C:1985:67).

26 NA, ktorá sa domnievala, že takáto podmienka nie je stanovená ako základ nároku na zachovanie práva na pobyt podľa článku 13 ods. 2 smernice 2004/38, v tomto rozsahu podala odvolanie proti tomuto rozhodnutiu na odvolací súd.

27 V druhom rade Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) [Vyšší súd (senát pre prisťahovalecké a azylové otázky)], rozhodol, že NA má právo na pobyt v Spojenom kráľovstve na základe práva Únie, a to jednak na základe článku 20 ZFEÚ, v zmysle výkladu Súdneho dvora uvedeného v rozsudku z 8. marca 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), a jednak na základe článku 12 nariadenia č. 1612/68.

28 Minister vnútra podal v tejto súvislosti odvolanie proti rozsudku Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) [Vyšší súd (senát pre prisťahovalecké a azylové otázky)] na vnútroštátny súd, ktorý predložil návrh na začatie prejudiciálneho konania. Hoci síce uznáva existenciu práv, ktoré MA a IA, ako občanom Únie, vyplývajú z článkov 20 a 21 ZFEÚ, minister vnútra sa s odvolaním sa na rozsudok z 10. októbra 2013, Alokpa a Moudoulou (C-86/12, EU:C:2013:645), domnieva, že tieto práva by boli porušené len v prípade, že by MA a IA boli „v skutočnosti nútené opustiť územie Únie ako celku“, pričom táto podmienka v prejednávanej veci nie je splnená, keďže tieto deti majú právo na pobyt v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, konkrétne v Spolkovej republike Nemecko. Pokiaľ ide o právo na pobyt na základe článku 12 nariadenia č. 1612/68, toto ustanovenie podľa ministra vnútra vyžaduje, aby sa rodič občan Únie nachádzal v hostiteľskom členskom štáte v čase, keď sa dieťa začalo vzdelávať, pričom ani táto podmienka nie je v prejednávanej veci splnená.

29 V treťom a poslednom rade, keďže sa Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) [Vyšší súd (senát pre prisťahovalecké a azylové otázky)] jednak domnieval, že keby bolo NA v Spojenom kráľovstve odopreté právo na pobyt, jej deti MA a IA by boli nútené opustiť tento členský štát spolu so svojou matkou, lebo ich má vo výlučnej starostlivosti a jednak, že vyhostenie MA a IA zo Spojeného kráľovstva by porušilo ich práva vyplývajúce z článku 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, vyhovel žalobe NA v rozsahu, v akom vychádzala z tohto ustanovenia. Minister vnútra nepodal odvolanie proti tejto časti rozhodnutia.

30 Za týchto okolností Court of Appeal (England and Wales) (Civil Division) [Odvolací súd (Anglicko a Wales) (občianskoprávny senát), Spojené kráľovstvo] rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Musí byť bývalý manžel občana Únie, ktorý je štátnym príslušníkom [tretieho štátu], schopný preukázať, že jeho bývalý manželský partner v čase ich rozvodu vykonával práva vyplývajúce zo Zmlúv v hostiteľskom členskom štáte, na to, aby si zachoval právo na pobyt podľa článku 13 ods. 2 smernice 2004/38/ES?

2. Má podľa práva Únie občan Únie právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte podľa článkov 20 a 21 ZFEÚ v prípadoch, keď jediným štátom Únie, v ktorom má občan právo na pobyt, je štát jeho štátnej príslušnosti, ale príslušný súd rozhodol, že vyhostenie tohto občana z hostiteľského členského štátu do štátu jeho štátnej príslušnosti by porušilo jeho práva podľa článku 8 [Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd] a článku 7 Charty základných práv Európskej únie?

3. V prípade, že občanom EÚ uvedeným v druhej otázke vyššie je dieťa, má rodič, ktorý má toto dieťa vo svojej osobnej starostlivosti, odvodené právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte, ak by toto dieťa muselo sprevádzať tohto rodiča pri jeho vysťahovaní z hostiteľského členského štátu?

4. Má dieťa právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte podľa článku 12 nariadenia č. 1612/68/EHS (teraz článok 10 nariadenia (EÚ) č. 492/2011), ak rodič dieťaťa, ktorý je občanom Únie a ktorý bol v hostiteľskom členskom štáte zamestnaný, prestane v tomto hostiteľskom členskom štáte bývať skôr než sa dieťa v tomto štáte začne vzdelávať?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

31 Vnútroštátny súd sa svojou prvou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 vykladať v tom zmysle, že štátny príslušník tretieho štátu, rozvedený s občanom Únie, ktorého obeťou domáceho násilia bol počas manželstva, môže mať na základe tohto ustanovenia nárok na zachovanie práva na pobyt v tomto hostiteľskom členskom štáte, ak rozvodu predchádzal odchod manželského partnera, ktorý je občanom Únie, z tohto členského štátu.

32 Podľa článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) smernice 2004/38 nevedie rozvod k strate práva na pobyt rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, ak „je to oprávnené mimoriadne ťažkými okolnosťami, ako napríklad obeť domáceho násilia v čase, keď manželstvo alebo registrované partnerstvo trvalo“.

33 Treba preskúmať, aké sú podmienky na uplatnenie tohto ustanovenia a najmä či v takom prípade, ako vo veci samej, keď bol štátny príslušník tretieho štátu počas manželstva obeťou domáceho násilia zo strany občana Únie, s ktorým sa rozviedol, tento občan Únie musí bývať v hostiteľskom členskom štáte v súlade s článkom 7 ods. 1 tejto smernice až do dňa rozhodnutia o rozvode na to, aby sa uvedený štátny príslušník mohol dovolávať uplatnenia článku 13 ods. 2 písm. c) tejto smernice.

34 V tomto ohľade, pokiaľ ide o článok 13 ods. 2 prvý pododsek písm. a) smernice 2004/38, Súdny dvor už rozhodol, že pokiaľ občan Únie opustí hostiteľský členský štát s cieľom usadiť sa v inom členskom štáte alebo v treťom štáte ešte pred začatím rozvodového konania, odvodené právo na pobyt manžela, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu, zaniká v okamihu odchodu manžela občana Únie a v dôsledku toho nemôže ostať naďalej zachované na základe článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. a) tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2015, Singh a i., C-218/14, EU:C:2015:476, bod 62).

35 Za týchto okolností totiž odchod manžela občana Únie už viedol k strate práva na pobyt manžela, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu a ostal v hostiteľskom členskom štáte. Neskorší návrh na rozvod totiž nemôže viesť k znovuobnoveniu tohto práva, pretože článok 13 smernice 2004/38 upravuje iba „zachovanie“ existujúceho práva na pobyt (rozsudok zo 16. júla 2015, Singh a i., C-218/14, EU:C:2015:476, bod 67).

36 V tomto kontexte Súdny dvor rozhodol, že občan Únie, manžel štátneho príslušníka tretej krajiny, musí mať bydlisko v hostiteľskom členskom štáte v súlade s článkom 7 ods. 1 smernice 2004/38 až do dňa začatia rozvodového konania, aby sa tento štátny príslušník tretieho štátu mohol dovolávať zachovania svojho práva na pobyt v tomto členskom štáte na základe článku 13 ods. 2 tejto smernice. (rozsudok zo 16. júla 2015, Singh a i., C-218/14, EU:C:2015:476, bod 66).

37 Tieto úvahy možno preniesť na okolnosti vo veci samej, pokiaľ ide o výklad článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) smernice 2004/38.

38 Treba totiž zohľadniť skutočnosť, že toto ustanovenie je súčasťou článku 13 ods. 2 smernice 2004/38, takže uvedené ustanovenie nemôže byť predmetom autonómneho výkladu, ale výkladu s prihliadnutím na článok 13 ods. 2 prvý pododsek ako taký.

39 V tomto ohľade treba pripomenúť, že pri určení rozsahu pôsobnosti ustanovenia práva Únie je potrebné súčasne zohľadniť jeho znenie, kontext a ciele (rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter, C-306/12, EU:C:2013:650, bod 17).

40 Najskôr z pojmov použitých tak v názve, ako aj v znení článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 vyplýva, že zachovanie práva na pobyt, na ktoré majú podľa tohto ustanovenia nárok rodinní príslušníci občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sa predpokladá najmä v prípade rozvodu, a že v dôsledku toho, pokiaľ sú splnené podmienky uvedené v tomto ustanovení, takýto rozvod nevedie k strate práva na pobyt.

41 Ďalej, pokiaľ ide o kontext tohto ustanovenia, článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 predstavuje výnimku zo zásady, podľa ktorej zo smernice 2004/38 nevyplýva právo na vstup do členského štátu a pobyt v ňom pre všetkých štátnych príslušníkov tretích štátov, ale len pre tých, ktorí sú v zmysle článku 2 bodu 2 tejto smernice „rodinnými príslušníkmi“ občana Únie, ktorý vykonal svoje právo voľného pohybu a usadil sa v inom členskom štáte ako v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, pričom táto zásada bola potvrdená ustálenou judikatúrou Súdneho dvora (pozri najmä rozsudok zo 16. júla 2015, Singh a i., C-218/14, EU:C:2015:476, bod 51).

42 Článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 sa totiž týka výnimočných prípadov, v ktorých rozvod nespôsobuje stratu práva na pobyt dotknutých štátnych príslušníkov tretích štátov na základe smernice 2004/38, hoci po svojom rozvode uvedení štátni príslušníci už nespĺňajú podmienky uvedené v článku 7 ods. 2 tejto smernice, a najmä podmienku byť „rodinným príslušníkom“ občana Únie v zmysle článku 2 ods. 2 písm. a) tejto smernice.

43 Ďalej treba uviesť, že článok 12 smernice 2004/38, ktorý sa týka konkrétne zachovania práva na pobyt rodinných príslušníkov v prípade úmrtia alebo odchodu občana Únie, na jednej strane upravuje zachovanie práva na pobyt rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, len v prípade smrti občana Únie a nie v prípade jeho odchodu z hostiteľského členského štátu.

44 Na druhej strane je nutné konštatovať, že pri prijímaní tejto smernice normotvorca Únie pre prípad odchodu občana Únie z hostiteľského členského štátu neupravil osobitnú ochranu pre prípad najmä osobitne závažných situácií, pokiaľ ide o rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, ktorá by bola analogická ochrane upravenej v článku 13 ods. 2 písm. c) smernice 2004/38.

45 Nakoniec, čo sa týka účelu článku 13 ods. 2 smernice 2004/38, toto ustanovenie zodpovedá cieľu uvedenému v odôvodnení 15 tejto smernice, ktorým je poskytnúť právnu ochranu rodinným príslušníkom v prípade rozvodu, anulovania manželstva alebo ukončenia registrovaného partnerstva tým, že sa v tejto súvislosti prijmú opatrenia, aby sa zabezpečilo, že rodinní príslušníci, ktorí sa už zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, si za takýchto okolností zachovajú svoje právo na pobyt na osobnom základe.

46 V tomto ohľade z vývoja smernice 2004/38 a osobitne z odôvodnenia návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov [KOM (2001) 0257 v konečnom znení] vyplýva, že na základe práva Únie predchádzajúceho smernici 2004/38 mohlo byť rozvedenému manželovi odopreté právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte.

47 V tomto kontexte tento návrh smernice spresňuje, že cieľom zamýšľaného ustanovenia, z ktorého sa stal článok 13 ods. 2 smernice 2004/38, je poskytnúť určitú právnu ochranu štátnym príslušníkom tretích štátov, ktorých právo na pobyt je naviazané na rodinné puto predstavované manželstvom a ktorí by sa v dôsledku toho mohli stať pri rozvode obeťou vydierania, a že takáto ochrana je nevyhnutná len v prípade právoplatného rozhodnutia o rozvode, takže v prípade faktického rozchodu právo na pobyt manžela, ktorý je štátny príslušník tretieho štátu, nie je nijako dotknuté.

48 Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo znenia, kontextu a cieľa článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 vyplýva, že vykonanie tohto ustanovenia, vrátane práva na základe článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) smernice 2004/38, je podmienené rozvodom dotknutých osôb.

49 Z toho tiež vyplýva, že výklad článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) smernice, podľa ktorého by sa štátny príslušník tretieho štátu mohol dôvodne dovolávať práva vyplývajúceho z tohto ustanovenia, pokiaľ jeho manžel, občan Únie, mal pobyt v hostiteľskom členskom štáte, v súlade s článkom 7 ods. 1 smernice 2004/38, nie však až do dňa začatia rozvodového konania, ale najneskôr do dňa, keď došlo k aktom domáceho násilia, je v rozpore s doslovným, systematickým a teleologickým výkladom článku 13 ods. 2 smernice 2004/38.

50 Preto v takom prípade, ako vo veci samej, keď bol štátny príslušník tretieho štátu počas manželstva obeťou domáceho násilia zo strany občana Únie, s ktorým sa rozviedol, na to, aby sa uvedený štátny príslušník mohol dovolávať uplatnenia článku 13 ods. 2 písm. c) tejto smernice, musí uvedený občan Únie bývať v hostiteľskom členskom štáte v súlade s článkom 7 ods. 1 tejto smernice až do dňa začatia rozvodového konania.

51 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je namieste odpovedať na prvú otázku tak, že článok 13 ods. 2 prvý pododsek písm. c) smernice 2004/38 sa má vykladať v tom zmysle, že štátny príslušník tretieho štátu, rozvedený s občanom Únie, ktorého obeťou domáceho násilia bol počas manželstva, nemôže mať na základe tohto ustanovenia nárok na zachovanie práva na pobyt v tomto hostiteľskom členskom štáte, keďže k začatiu rozvodového konania došlo až po odchode manželského partnera, ktorý je občanom Únie, z tohto členského štátu.

O štvrtej otázke

52 Svojou štvrtou otázkou, ktorú je potrebné preskúmať na druhom mieste, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 12 nariadenia č. 1612/68 vykladať v tom zmysle, že dieťa a rodič, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu a má toto dieťa vo výlučnej starostlivosti, majú právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte na základe tohto ustanovenia v takej situácii, ako vo veci samej, keď druhý rodič je občan Únie a v tomto členskom štáte pracoval, ale odsťahoval sa z uvedeného štátu skôr, než tam dieťa začalo školskú dochádzku.

53 V súlade s článkom 12 nariadenia č. 1612/68 sa deti štátneho príslušníka členského štátu, ktorý je alebo bol zamestnaný na území iného členského štátu, prijímajú na všeobecnovzdelávacie, učňovské a odborné štúdium v tomto štáte za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci tohto členského štátu, ak tieto deti majú bydlisko na území tohto štátu.

54 Právo na prístup k vzdelávaniu v hostiteľskom členskom štáte detí migrujúcich pracovníkov na základe tohto ustanovenia závisí od predchádzajúceho usadenia sa dotknutého dieťaťa v hostiteľskom členskom štáte, takže deti, ktorú sú usadené v uvedenom štáte ako rodinní príslušníci migrujúceho pracovníka, rovnako ako deti migrujúceho pracovníka, ktoré majú od svojho narodenia bydlisko v členskom štáte, v ktorom ich otec alebo matka je alebo bol zamestnaný, sa môžu dovolávať takéhoto práva v tomto členskom štáte (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. februára 2010, Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83, bod 45).

55 Účelom článku 12 nariadenia č. 1612/68 je hlavne zabezpečiť, aby deti pracovníka, štátneho príslušníka členského štátu, mohli vykonávať, a prípadne i dokončiť svoje vzdelanie v hostiteľskom členskom štáte, hoci tento pracovník prestal v uvedenom členskom štáte vykonávať zamestnanie (rozsudok z 23. februára 2010, Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83, bod 51).

56 Ako totiž vyplýva zo samotného znenia článku 12 nariadenia č. 1612/68, toto právo nie je obmedzené na deti migrujúcich pracovníkov a vzťahuje sa tiež na deti bývalých migrujúcich pracovníkov. Z toho teda vyplýva, že právo detí na rovnosť zaobchádzania, pokiaľ ide o prístup k vzdelaniu, nezávisí od toho, či si ich otec alebo matka zachovali štatút migrujúceho pracovníka v hostiteľskom členskom štáte (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. februára 2010, Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83, bod 50).

57 Ďalej Súdny dvor rozhodol, že právo, ktoré deti majú na základe článku 12 nariadenia č. 1612/68, nie je podmienené právom ich rodičov na pobyt v hostiteľskom členskom štáte, keďže toto ustanovenie výlučne vyžaduje, aby dieťa žilo so svojimi rodičmi alebo s jedným z nich v členskom štáte, kým aspoň jeden z týchto rodičov v ňom mal pobyt ako pracovník (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. februára 2010, Ibrahim a Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80, bod 40).

58 V tomto ohľade je priznanie práva pokračovať v štúdiu v hostiteľskom členskom štáte deťom bývalých migrujúcich pracovníkov, hoci ich rodičia v ňom už nemajú pobyt, rovnocenné priznaniu práva na pobyt nezávisle od práva na pobyt udeleného ich rodičom, pričom toto právo má základ v uvedenom článku 12 (rozsudok z 23. februára 2010, Ibrahim a Secretary of State for the Home Department, (C-310/08, EU:C:2010:80, bod 41).

59 Z judikatúry Súdneho dvora teda vyplýva, že článok 12 nariadenia č. 1612/68 na to, aby dieťa mohlo uplatniť právo stanovené týmto ustanovením, nevyžaduje, aby rodič, bývalý migrujúci pracovník, mal naďalej pobyt v hostiteľskom členskom štáte v čase, keď dieťa začne svoju školskú dochádzku alebo štúdium, ani aby sa tento rodič naďalej zdržiaval na území uvedeného členského štátu počas tejto školskej dochádzky alebo štúdia.

60 V prejednávanej veci z vnútroštátneho rozhodnutia vyplýva, že KA, manžel žalobkyne vo veci samej, mal pobyt v Spojenom kráľovstve ako pracovník alebo samostatne zárobkovo činná osoba odo dňa príchodu páru do tohto členského štátu až do dňa odchodu KA zo Spojeného kráľovstva, teda počas celého obdobia od marca 2004 do decembra 2006.

61 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania tiež vyplýva, že MA a IA, dcéry manželského páru, sa narodili v Spojenom kráľovstve a žijú v tomto členskom štáte od svojho narodenia.

62 Z tohto dôvodu MA a IA ako deti bývalého migrujúceho pracovníka, ktoré majú od svojho narodenia pobyt v členskom štáte, v ktorom bol ich otec zamestnaný, spĺňajú podmienky požadované na uplatnenie článku 12 nariadenia č. 1612/68.

63 Preto za takých okolností, ako vo veci samej, dieťa bývalého migrujúceho pracovníka, ktoré má pobyt od svojho narodenia v hostiteľskom členskom štáte, má jednak právo začať a pokračovať v štúdiu v tomto členskom štáte na základe článku 12 nariadenia č. 1612/68, a v nadväznosti na to, právo na pobyt na základe tohto istého ustanovenia. Skutočnosť, že rodič, bývalý migrujúci pracovník, má alebo nemá pobyt v uvedenom členskom štáte v deň, keď toto dieťa začalo svoju školskú dochádzku, nemá v tomto ohľade nijaký vplyv.

64 Nakoniec podľa judikatúry Súdneho dvora toto právo na prístup k vzdelávaniu zahŕňa samostatné právo dieťaťa migrujúceho pracovníka alebo migrujúceho bývalého pracovníka na pobyt v prípade, keď sa chce dieťa vzdelávať v hostiteľskom členskom štáte, ako aj zodpovedajúce právo na pobyt rodiča, ktorý sa o toto dieťa skutočne stará (rozsudok z 13. júna 2013, Hadj Ahmed, C-45/12, EU:C:2013:390, bod 46).

65 Za takých okolností, ako vo veci samej, keď deti požívajú podľa článku 12 nariadenia č. 1612/68 právo pokračovať vo svojej školskej dochádzke v hostiteľskom členskom štáte, hoci ich rodičovi, ktorý ich má v starostlivosti, hrozí strata práva na pobyt, by totiž odmietnutie priznať uvedenému rodičovi právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte počas školskej dochádzky detí mohlo zbaviť tieto deti práva, ktoré im priznal normotvorca Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. septembra 2002, Baumbast a R, C-413/99, EU:C:2002:493, bod 71).

66 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že NA boli jej deti zverené do výlučnej starostlivosti.

67 V dôsledku toho má NA, ako rodič majúci MA a IA vo výlučnej starostlivosti, právo na pobyt na základe článku 12 nariadenia č. 1612/68.

68 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je namieste odpovedať na štvrtú otázku tak, že článok 12 nariadenia č. 1612/68 sa má vykladať v tom zmysle, že dieťa a rodič, štátny príslušník tretieho štátu, ktorý má toto dieťa vo výlučnej starostlivosti, majú právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte na základe tohto ustanovenia v takej situácii, ako vo veci samej, keď druhý rodič je občan Únie a v tomto členskom štáte pracoval, ale odsťahoval sa z uvedeného štátu skôr než tam dieťa začalo školskú dochádzku.

O druhej a tretej otázke

69 Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré je potrebné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 20 a/alebo 21 ZFEÚ majú vykladať v tom zmysle, že priznávajú právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte tak maloletému občanovi Únie, ktorý má od svojho narodenia pobyt v tomto členskom štáte, ktorého nie je štátnym príslušníkom, ako aj rodičovi, štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, ktorý má uvedeného maloletého vo výlučnej starostlivosti, pokiaľ dotknuté osoby majú právo na pobyt v uvedenom členskom štáte na základe vnútroštátneho alebo medzinárodného práva.

70 Na úvod je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora článok 20 ZFEÚ priznáva každej osobe, ktorá je štátnym príslušníkom členského štátu, postavenie občana Únie, ktoré má byť základným postavením štátnych príslušníkov členských štátov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. septembra 2001, Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, bod 31, ako aj z 8. marca 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, bod 41 a citovanú judikatúru).

71 Súdny dvor na základe týchto skutočností už rozhodol, že článok 20 ZFEÚ bráni vnútroštátnym opatreniam, ktorých účinkom je zbavenie občanov Únie možnosti účinného požívania podstaty práv, ktoré im vyplývajú z ich postavenia občana Únie (rozsudok z 8. marca 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, bod 42).

72 Kritérium týkajúce sa bránenia požívania podstaty práv priznaných postavením občana Únie má veľmi osobitnú povahu, keďže sa týka situácií, v ktorých napriek skutočnosti, že sekundárne právo týkajúce sa práva na pobyt štátnych príslušníkov tretích štátov sa neuplatňuje, právo na pobyt výnimočne nemožno odoprieť štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, rodinnému príslušníkovi občana Únie, aby nedošlo k narušeniu potrebného účinku občianstva Únie tohto občana Únie, ak by ako dôsledok takého odopretia bol tento občan nútený opustiť územie Únie ako celku, čo by ho zbavilo možnosti účinne využívať podstatu práv, ktoré mu z postavenia občana Únie vyplývajú (pozri najmä rozsudok z 15. novembra 2011, Dereci a i, C-256/11, EU:C:2011:734, body 66 a 67).

73 Pokiaľ ide o takú situáciu, ako vo veci samej, je potrebné najskôr zohľadniť skutočnosť, že tak žalobkyňa vo veci samej, ako aj jej dcéry majú právo na pobyt v Spojenom kráľovstve na základe článku 12 nariadenia č. 1612/68, ako sa konštatovalo v bode 68 tohto rozsudku.

74 Prvá podmienka vyžadovaná na účely získania práva na pobyt v hostiteľskom členskom štáte na základe článku 20 ZFEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor v znení rozsudku z 8. marca 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), konkrétne že dotknutá osoba nemá právo na pobyt v tomto členskom štáte na základe sekundárneho práva Únie, nie je v prejednávanej veci splnená.

75 Pokiaľ ide o článok 21 ZFEÚ, treba pripomenúť, že na základe tohto ustanovenia sa právo zdržiavať sa na území členských štátov priznáva každému občanovi Únie, „pričom podlieha obmedzeniam a podmienkam ustanoveným v zmluvách a v opatreniach prijatých na ich vykonanie“.

76 Takéto obmedzenia a podmienky sú konkrétne stanovené v článku 7 ods. 1 smernice 2004/38, a to najmä podmienka mať dostatočné zdroje, aby sa počas obdobia svojho pobytu nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu, a mať komplexné krytie zdravotného poistenia v zmysle článku 7 ods. 1 písm. b) tejto smernice.

77 V tomto ohľade Súdny dvor už totiž rozhodol, že pojem „majú“ dostatočné zdroje, ktorý sa nachádza v tomto ustanovení, sa má vykladať v tom zmysle, že postačuje, aby občania Únie mali také zdroje, ale toto ustanovenie neobsahuje nijakú požiadavku, pokiaľ ide o ich pôvod, pričom ich môže poskytnúť okrem iného štátny príslušník tretej krajiny (rozsudok zo 16. júla 2015, Singh a i, C-218/14, EU:C:2015:476, bod 74).

78 Z toho vyplýva, že pokiaľ spĺňajú podmienky stanovené v tejto smernice a najmä v jej článku 7 ods. 1, a to buď samy, alebo prostredníctvom svojej matky, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, MA a IA môžu ako nemecké štátne príslušníčky požívať právo na pobyt v Spojenom kráľovstve na základe článku 21 ZFEÚ a smernice 2004/38.

79 Nakoniec Súdny dvor rozhodol, že pokiaľ článok 21 ZFEÚ a smernica 2004/38 priznávajú právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte maloletému štátnemu príslušníkovi iného členského štátu, ktorý spĺňa podmienky stanovené v článku 7 ods. 1 písm. b) tejto smernice, tie isté ustanovenia umožňujú rodičovi, ktorý sa o tohto štátneho príslušníka skutočne stará, zdržiavať sa s ním v hostiteľskom členskom štáte (pozri rozsudok z 10. októbra 2013, Alokpa a Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, bod 29).

80 Súdny dvor totiž konštatoval, že ak by sa rodičovi, štátnemu príslušníkovi členského štátu alebo tretieho štátu, ktorý sa skutočne stará o maloletého občana Únie a ktorému článok 21 ZFEÚ a smernica 2004/38 priznávajú právo na pobyt, odoprel pobyt s týmto občanom v hostiteľskom členskom štáte, bolo by tým právo tohto občana Únie na pobyt zbavené potrebného účinku, keďže využitie práva na pobyt maloletým dieťaťom nevyhnutne zahŕňa to, že toto dieťa má právo byť sprevádzané osobou, ktorá sa oňho skutočne stará, a preto táto osoba musí mať možnosť bývať spolu s ním v hostiteľskom členskom štáte počas tohto pobytu (pozri rozsudky z 19. októbra 2004, Zhu a Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, bod 45, ako aj z 10. októbra 2013, Alokpa a Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, bod 28).

81 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné odpovedať na druhú a tretiu otázku takto:

— Článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nepriznáva právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte ani maloletému občanovi Únie, ktorý má od svojho narodenia pobyt v tomto členskom štáte, ktorého nie je štátnym príslušníkom, ani rodičovi, štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, ktorý má uvedeného maloletého vo výlučnej starostlivosti, keďže dotknuté osoby majú právo na pobyt v tomto členskom štáte na základe ustanovenia sekundárneho práva Únie.

— Článok 21 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že priznáva uvedenému maloletému občanovi Únie právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte v prípade, že spĺňa podmienky uvedené v článku 7 ods. 1 smernice 2004/38, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu. V takomto prípade toto ustanovenie umožňuje rodičovi, ktorý sa o tohto občana Únie skutočne stará, zdržiavať sa spolu s ním v hostiteľskom členskom štáte.

O trovách

82 Vzhľadom na to, že konanie pre Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 13 ods. 2 prvý pododsek písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, sa má vykladať v tom zmysle, že štátny príslušník tretieho štátu, rozvedený s občanom Únie, ktorého obeťou domáceho násilia bol počas manželstva, nemôže mať na základe tohto ustanovenia nárok na zachovanie práva na pobyt v tomto hostiteľskom členskom štáte, keďže k začatiu rozvodového konania došlo až po odchode manželského partnera, ktorý je občanom Únie, z tohto členského štátu.**

2. **Článok 12 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Spoločenstva sa má vykladať v tom zmysle, že dieťa a rodič, štátny príslušník tretieho štátu, ktorý má toto dieťa vo výlučnej starostlivosti, majú právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte na základe tohto ustanovenia v takej situácii, ako vo veci samej, keď druhý rodič je občan Únie a v tomto členskom štáte pracoval, ale odsťahoval sa z uvedeného štátu skôr než tam dieťa začalo školskú dochádzku.**

3. **Článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nepriznáva právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte ani maloletému občanovi Únie, ktorý má od svojho narodenia pobyt v tomto členskom štáte, ktorého nie je štátnym príslušníkom, ani rodičovi, štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, ktorý má uvedeného maloletého vo výlučnej starostlivosti, keďže dotknuté osoby majú právo na pobyt v tomto členskom štáte na základe ustanovenia sekundárneho práva Únie.**

   Článok 21 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že priznáva uvedenému maloletému občanovi Únie právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte v prípade, že spĺňa podmienky uvedené v článku 7 ods. 1 smernice 2004/38, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu. V takomto prípade toto ustanovenie umožňuje rodičovi, ktorý sa o tohto občana Únie skutočne stará, zdržiavať sa spolu s ním v hostiteľskom členskom štáte.

Podpisy